

Broj: 134/13
Zagreb, 31. listopada 2013.

Gospodarsko-socijalno vijeće je na 187. sjednici održanoj 30.listopada 2013. godine, razmatralo **Nacrt prijedloga zakona o mirovinskom osiguranju**, te temeljem članka 27. stavka 2. Poslovnika o radu Gospodarsko-socijalnog vijeća i njegovih radnih tijela, donosi sljedeće

MIŠLJENJE

1. Gospodarsko-socijalno vijeće podržava Nacrt prijedloga zakona o mirovinskom osiguranju, uz izdvojena mišljenja socijalnih partnera u odnosu na pojedine institute.
2. Nezavisni hrvatski sindikati ne podržavaju Nacrt prijedloga zakona o mirovinskom osiguranju.

IZDVOJENO MIŠLJENJE HRVATSKE UDRUGE POSLODAVACA

Hrvatska udruga poslodavaca podržava upućivanje u proceduru Nacrta prijedloga Zakona o mirovinskom osiguranju uz sljedeće izdvojeno mišljenje:

Mišljenja smo kako su rokovi utvrđeni u članku 112. Nacrta prijedloga prekratko određeni. Naime, kako smo i iznosili tijekom rada radne skupine rokovi od 24 sata za dostavu podataka iz ovog članka nerealni iz više razloga. Predlagatelj nije u obzir moguće smetnje u Internet vezi za koje nisu odgovorni poslodavci nego operateri ili jednostavno kvarovi koji mogu dovesti do prekida Internet veze u razdoblju dužem od 24 sata.

S obzirom da Zakon o radu („Narodne novine“ broj 149/2009, 61/2011, 82/2012, 73/2013) određuje zakonsku presumpciju ako poslodavac prije početka rada ne sklopi s radnikom ugovor o radu u pisanom obliku ili mu ne izda pisani potvrdu o sklopljenom ugovoru, smatra se da je s radnikom sklopio ugovor o radu na neodređeno vrijeme. Uzimajući u obzir ovu odredbu čiji je cilj, između ostaloga, i sprječavanje nepravovremenog prijavljivanja radnika u sustave obveznog osiguranja, nejasan nam je razlog predlagatelja za određivanjem ovako kratkih rokova, jer navedena odredba Zakona o radu već ima istu zaštitnu funkciju.

Podsjećamo kako ovo nije prvo skraćivanje rokova za prijavu u matične evidencije. Naime, rok je već skraćen s 15 dana na 8 dana, a predlagatelj nam nije argumentirano predočio kakve rezultate je polučilo to skraćivanje roka odnosno nejasan nam je razlog zbog kojeg predlagatelj ponovo skraćuje rok na nerealnih 24 sata. Istovremeno, uvažavajući moguće nepredvidive okolnosti, predlagatelj određuje rok od 3 dana Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranju za provjeru i unos podataka.

Predlažemo da predlagatelj uvaži moguće nepredvidive i opravdane okolnosti uvjetovane višom silom, poslovanjem, izvršenjem rokova u poslovanje i dr. te odustane od svog prijedloga kojim uvodi ovako kratke rokove.

Nadalje, odredbe članaka 171. i 172., a u vezi s člankom 112. Nacrta zakona, rigidno su i nejasno određene. Naime, mišljenja smo kako će neće biti ispunjena intencija predlagatelja da olakša oticanje nedostatka poslodavcu, nego će posljedica biti šteta kako za radnika, tako i za poslodavaca, jer će doći do „pečaćenja“ prostora i istovremeno plaćanja visoke

kazne. Zatvaranje poslovnog subjekta i na jedan dan, izuzetno je velika i nerazmjerna šteta koju ne može opravdati predložena sankcija čiji je cilj trebao biti tek puko otklanjanje nedostatka.

IZDVOJENO MIŠLJENJE SAVEZA SAMOSTALNIH SINDIKATA HRVATSKE

SSSH ne podržava sljedeće dijelove Nacrtu prijedloga Zakona o mirovinskom osiguranju:

I.

Ne podržavamo podizanje uvjeta za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu (čl. 33.) i prijevremenu starosnu mirovinu (čl. 35.) na 67 odnosno 62 godine starosti od 31. siječnja 2031. godine. 65 godina trenutno predstavlja projekcija za umirovljenje u Europi, a očekivano trajanje života u RH je i dalje znatno kraće nego u najrazvijenijim industrijskim zemljama. K tome, podizanje uvjeta za umirovljenje neće imati značajnog učinka na održivost mirovinskog sustava sve dok se ne smanji stopa nezaposlenosti, jer samo po sebi neće utjecati na temeljni problem nepovoljnog omjera osiguranika i umirovljenika. U ovom trenutku, unatoč općenitim tvrdnjama koje se o tome iznose u javnosti, nemoguće je tvrditi hoće li se do 2031. g. očekivano trajanje života povećati, a stopa nezaposlenosti značajno smanjiti. Dapače, postoje opravdani razlozi za suprotnu mogućnost (klimatske promjene, globalni trend rasta stope nezaposlenosti u posljednjih 30-ak godina, povećanje socijalnih nejednakosti i egzistencijalne nesigurnosti).

Pri povećanju dobi za umirovljenje poseban problem predstavlja činjenica da uspjeh ovakvih reformi ovisi isključivo o mogućnosti starijih radnika za ostanak na tržištu rada, jer ih u suprotnom osuđuje na nezaposlenost i siromaštvo u posljednjim godinama radnog vijeka. Stoga se ovakve promjene ne mogu provoditi bez istovremenih mjera usmjerenih na prilagodbu radnih mjesta i organizacije rada mogućnostima i potrebama starijih ljudi, promocije cjeloživotnog učenja, ravnoteže radnog i privatnog života kao i borbe protiv diskriminacije na osnovi dobi i spola.

Stoga podizanje dobi za umirovljenje u ovom trenutku smatramo nepotrebnim i bez učinka na održivost mirovinskog sustava. Istu mjeru bit će primjeren razmotriti tek kada se produži očekivano trajanje života u RH, te promjene navedeni trendovi na tržištu rada, ali i tada samo uz široku javnu raspravu, kao i širi društveni i politički konsenzus (koji je nužan za uspjeh ovakve dugoročne reforme koja će osim sadašnje obvezivati i buduće vlade).

II.

Iako podržavamo uvođenje prava na starosnu mirovinu zbog dugogodišnjeg osiguranja (čl. 34.), smatramo da je s obzirom na očekivano trajanje života u RH, odnosno očekivano vrijeme primanja mirovine, 40 godina uplate doprinosa dovoljan uvjet za stjecanje prava na starosnu mirovinu (neovisno o godinama starosti). Uz to, smatramo da predloženo rješenje diskriminira žene, budući da propisuje isti uvjet za žene i muškarce iako još nije isteklo prijelazno razdoblje ujednačavanja uvjeta za umirovljenje. Kako bi se izbjeglo jednakost postupanja prema nejednakim kategorijama osiguranika za vrijeme trajanja prijelaznog razdoblja (što predstavlja diskriminaciju), uvjet za žene bi dotad trebao biti proporcionalan uvjetu za starosnu mirovinu za žene, odnosno postepeno se povećavati paralelno s tijekom prijelaznog razdoblja ujednačavanja.

III.

Ne podržavamo odredbe kojima se određenim kategorijama umirovljenika dopušta zasnivanje radnog odnosa bez obustave isplate mirovine (čl. 99). Predloženo rješenje značilo bi ozakonjenje postojeće protuzakonite prakse (zapošljavanje umirovljenika putem ugovora o djelu za poslove koji imaju karakter radnog odnosa), koje u trenutnim uvjetima tržišta rada smatramo kontraproduktivnim. Naime, sve dok postoji visoka stopa nezaposlenosti, ni sa stajališta poticanja zapošljavanja, ni sa stajališta održivosti mirovinskog sustava, nije primjereni omogućavati umirovljenicima zasnivanje radnog odnosa uz istovremenu isplatu mirovina iz sredstava javnog mirovinskog sustava. Uz to, ovakva odredba signal je umanjivanja odgovornosti države za osiguranje dostojnog života u starosti (odnosno primjerene razine mirovina), te prebacivanja te odgovornosti na pojedinca (kojem

se „omogućuje“ da radom u starosti osigura egzistenciju) upravo u vremenima bi se odgovornost države na ovom području trebala povećavati (uslijed sve većeg broja radnika koji zbog atičnih oblika rada i dugotrajnih razdoblja nezaposlenosti neće biti u stanju kroz radni staž i uplaćene doprinose ostvariti primjerenu razinu mirovine).

IZDVOJENO MIŠLJENJE HRVATSKE UDRUGE RADNIČKIH SINDIKATA

Hrvatska udruga radničkih sindikata izvješćuje Gospodarsko-socijalno vijeće kako u ovom slučaju ostaje kod primjedbi koje je prethodno iznosila (uz ostale primjedbe), a koje se odnose na odredbe članaka 33. i 34. Nacrta prijedloga Zakona o mirovinskom osiguranju (ZOMO).

I.

HURS pozdravlja namjeru iskazanu kroz prijedlog odredbe članka 34. ZOMO po kojoj pravo na starosnu mirovinu zbog dugogodišnjeg osiguranja ima osiguranik kada navrši 41 godinu staža osiguranja. Međutim, dio odredbe po kojoj se kao uvjet za navedenu starosnu mirovinu uz godine staža osiguranja uvodi i uvjet godina života (60 godina), za HURS nije prihvatljiv.

Razlozi protivljenja uvjetu godina života uz staž od 41 godinu su:

- **30 godina** je prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina ZOMO
- Prosječan mirovinski staž korisnika starosnih mirovina ZOMO koji su pravo na mirovinu ostvarili u 2013. godini iznosi 34 godine.
- Veći broj industrijskih radnika ima i više od 41 godinu staža (s beneficiranim stažem), ali životnu dob nižu i znatno nižu od 60 godina,

Stoga HURS ostaje kod prijedloga da članak 34. glasi:

"Pravo na starosnu mirovinu zbog dugogodišnjeg osiguranja ima osiguranik kada navrši 41 godinu staža osiguranja."

II.

HURS se protivi povišenju dobne granice za ostvarenje prava na starosnu mirovinu sa 65 na 67 godina života, kao i za prijevremenu starosnu mirovinu sa 60 na 62 godine života.

Najvažniji razlozi protivljenja uvjetu godina života uz staž od 41 godinu su:

- prosječan životni vijek u Hrvatskoj je niži od prosječnog životnog vijeka u državama koje su uvele ili namjeravaju uvesti dob od 67 godina kao uvjet za starosnu mirovinu, zbog čega je i kraće razdoblje korištenja mirovine,
- nezaposlenost u Hrvatskoj, posebno mlađih, je tako velika da ne opravdava ostanak na tržištu rada kategorija stanovništva starijeg od 65 godina.

IZDVOJENO MIŠLJENJE NEZAVISNIH HRVATSKIH SINDIKATA

U odnosu na Nacrta prijedloga zakona o mirovinskom osiguranju, pozdravljamo reforme pojedinih instituta kojima je cilj učinkovitije i pravednije funkcioniranje javnog sustava mirovinskog osiguranja, kao što su priznanje prava na starosnu mirovinu bez penalizacije za osiguranike s 41 godinom staža osiguranja i pravo na prijevremenu starosnu mirovinu za osiguranike koji su ostali bez posla uslijed stečaja te uvođenje povoljnije tzv. varijabilne formule za usklađivanje mirovina.

Međutim, zbog toga što se ovim Zakonom uvode određene izmjene kao što su:

- povećanje dobne granice za stjecanje prava na starosnu mirovinu na 67 godina i prijevremenu starosnu mirovinu na 62 godine, koje smatramo neprimjereno visokima u odnosu na očekivanu životu dob i ostale životne uvjete u RH, kao i najnovije trendove u brojnim zemljama EU;

- pravo na starosnu mirovinu s 41 godinom staža osiguranja bez penalizacije uz kumulativni uvjet od najmanje 60 godina života, što smatramo negacijom dugogodišnjeg rada i uplata u mirovinski fond kao temelja za pravo na mirovinu;
- pravo na prijevremenu starosnu mirovinu za osiguranike koji su ostali bez posla uslijed stečaja uz uvjet neprekinute nezaposlenosti od 2 godine, koji uvjet smatramo prestrogim i zbog čega smo tražili da se razdoblja rada kraća od primjerice 3 ili 6 mjeseci na smatraju prekidom razdoblja od 2 godine. Smatramo kako ovo pravo na identičan način treba omogućiti radnicima koji su bez svoje volje ostali bez posla i završili među nezaposlenima, a koji su kroz program zbrinjavanja ili pojedinačno utvrđeni kod poslodavca viškom;
- ukidanje prava na dostavu mirovine putem pošte većem krugu korisnika, što smatramo postupkom koji je vođen isključivo ekonomskim razlozima, uz krajnje neuvažavanje prepreka koje starija životna dob nosi kako u smislu pokretljivosti, tako i u smislu vladanja bankarskim tehnologijama.

Temeljem navedenog, **Nezavisni hrvatski sindikati ne prihvaćaju Nacrt prijedloga zakona o mirovinskom osiguranju.**

IZDVOJENO MIŠLJENJE MATICE HRVATSKIH SINDIKATA

Matica hrvatskih sindikata je načelno suglasna sa Zakonom o mirovinskom osiguranju, no kako bismo poboljšali Zakon u sadržajnom i nomotehničkom smislu smatramo da bi trebalo uvažiti sljedeće primjedbe:

U članku 8. st. 1. definirani su pojmovi osiguranika i osigurane osobe. Naime, mišljenja smo da bi ta dva pojma u samom njihovom nazivu trebalo bolje razgraničiti budući da su nazivi tih pojmova vrlo slični i postoji velika mogućnost da će se u praksi ta dva pojma zamjenjivati.

U članku 18. st. 4. na sastanku radne skupine dogovoreno je da se riječi „osigurava se“ promijene u riječi „mogu se osigurati“ kako je pisano i u prethodnim stavcima istoga članka, međutim u radnom materijalu koji je poslan za sjednicu Gospodarskog socijalnog vijeća tekst nije promijenjen.

U članku 28. st. 3. potrebno je preformulirati sintagmu „koristeći se“ budući da nije u duhu hrvatskog jezika.

U čl. 59. st. 8. potrebno je izmijeniti formulaciju „mirovina se isplaćuje od prvog idućeg dana od dana do kojega je nakon utvrđenog potpunog gubitka radne sposobnosti ostvario plaću“ jer je prilično nespretna i nerazumljiva.

U čl. 96.st. 3. određuju se skupine osoba kojima će se mirovina i druga primanja iz mirovinskog osiguranja dostavljati putem pošte na teret državnog proračuna. Smatramo da je potrebno bolje razraditi koje su to skupine osoba. Otvara se pitanje ruralnih sredina i starijih osoba kojima nije utvrđena invalidnost, a koje se ne mogu lako kretati i kojima je zbog javnog prijevoza teško ili nemoguće doći do poslovnice banke ili pošte koja je unutar 10 km od mjesta prebivališta. Na radnoj skupini postignut je dogovor da će se isti članak dodatno razraditi što nije učinjeno.

U članku 112. uvodi se rok od 24 sata od za dostavu podataka o početku, prestanku poslovanja i promjenama u poslovanju, koja bi se doduše provodila putem interneta međutim smatramo da je taj rok prekratak. Potrebno je ostaviti rok od minimalno 48 sati. Poslodavac koji ne želi prijaviti promjene neće to učiniti ni u roku od 8 dana a u roku od 24 sata moguće su različite komplikacije uzrokovane višom silom, kao npr. pad internog informatičkog sustava poslodavca, bolest osobe koja je zadužena za obavljanje tog posla. Smatramo da je rok potrebno produžiti osobito obzirom na novčanu kaznu za navedeni prekršaj u iznosu od 5.000,00 do 50.000,00 kn.

U članku 187., a iznimno od čl. 104.st.1.t.5 Zakona o radu ugovor o radu ne prestaje dostavom izvršnog rješenja o mirovini zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti već zaposlenik nastavlja raditi na prilagođenim poslovima. Otvoreno je pitanje usklađenja sa Zakonom o radu koji je još uvijek na razini raspravljanja na radnoj skupini.

**Predsjednik
Gospodarsko-socijalnog vijeća**

prof. dr. sc. Mirando Mrsić, dr. med.